

بسمه تعالی

مجموعه‌ی مقالات تاریخی، دینی و ملی

نگارش: امین یاری

سرشناسه: یاری، امین، ۱۳۴۲
 عنوان و نام پدیدآور: مجموعه‌ی مقالات تاریخی، دینی و ملی / تألیف: امین یاری
 مشخصات نشر: ایوبیل، انتشارات مکارمی، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۸ ص، قطع رقصی
 شابک: ۵-۳۹-۸۳۱۷-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۴.
 موضوع: مقاله‌های فارسی -- قرن ۱۴
 موضوع: Persian essays -- 20th century
 رده بندی کنگره: PIR ۸۳۶۵
 رده بندی دیویی: ۶۲ / ۸۴۴
 شابک: ۶۱۳۷۷۸۴ / ملی: ۶۱۳۷۷۸۴

انتشارات مکارمی
 تهران ۶۰۲۱

نام کتاب: مجموعه‌ی مقالات تاریخی، دینی و ملی
 نویسنده: امین یاری
 صفحه‌آرا: لیلا خرم‌دوست
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: ۱۳۹۹
 تعداد چاپ: ۵۰۰ جلد
 شابک: ۵-۳۹-۸۳۱۷-۶۰۰-۹۷۸ : IBSN
 قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

نشر مکارمی

دفتر اردیبل: عالی قاپو، خیابان سی متری، مجتمع
 تجاری-خدماتی مهدیه، طبقه اول، واحد ۲۴

دفتر تهران: ۰۲۱-۵۵۷۷۴۶۲۲ / همراه: ۰۹۱۴۴۵۲۶۳۴۷
 کد پستی: ۵۶۱۴۶۴۳۸۱۸

رایانامه: Makaremi.ALi@gmail.com

فهرست

دینا.....	۵
بررسی تحلیل تطبیقی جریان نبرد عاشورا.....	۹
آیا شهریانو، مصلحت را امام حسین (ع) بود.....	۳۷
خراقه‌ی قمه‌زنی.....	۴۵
شراب و شهوت و شکر.....	۵۱
حسنک در کمند خیانت بوسهل.....	۵۳
نوروز و نگاه تعصب‌آلود غزالی.....	۶۷
سقوط اصفهان.....	۷۱
مشروطه‌خواهی در ایران.....	۸۷
منابع.....	۱۰۴

دیباچه

غرض نهایی از ارائه‌ی مقالات حاضر، تبیین بعضی از موضوعات تاریخی دینی و ملی است که بخش بزرگی از فرهنگ و تاریخ ما را شکل می‌بخشد. تاکنون در راستای قیام عاشورا و حواشی آن، بسیار قلم زده‌اند؛ اما نوشته‌ی پیش روی که به عزیزان بزرگوار عرضه می‌شود، عصارة تحقیقات و خلاصه‌ی منازعات عالمانه‌ی حوزوین و دانشگاهیان است که در گستره‌ی عاشورا انجام داده‌اند.

با استناد به منابع موثق، به این پرسش نام‌آشنای پرداخته شده است که آیا امام حسین (ع) برای شهادت و اسارت قیام نمود یا برای براندازی یزید و تشکیل حکومت اسلامی؟ آیا در میزان تاریخ، ازدواجی بین **شهربانو** از تبار شاهان ساسانی و امام حسین (ع)، روی داده است؟ آیا **قمه‌زنی** با اسلام و تشیع، سنخیتی دارد یا کاملاً در تقابل

با آن‌ها می‌باشد؟

مقاله‌ی «بررسی تحلیلی و تطبیقی جریان نبرد عاشورا» برای اولین بار در اردیبهشت سال ۱۳۷۶ نوشته شد. نسخه‌ای از آن در اختیار گروه معارف دینی اداره‌ی کل آموزش و پرورش استان اردبیل قرار گرفت. در نتیجه، مسئولین ذربط، مقاله‌ی مذکور را به مدارس استان ارسال و مطالعه‌ی آن را به دبیران معارف اسلامی توصیه نمودند. با گذشت زمان، در استای واقعی عاشورا به منابع معتبر دیگری دست یافتیم و نرشته‌ی قبلی را در حد وسع و توان، فربه‌تر و غنی‌تر ساختیم. تا اینکه «دو ماهنامه‌ی چشم‌انداز ایران»^۱ آن را انتشار داد. در نوبت سوم، باز هم سعی لازم به عمل آمد تا با جرح و تعدیل و درت‌بندی دقیق، در اختیار علاقه‌مندان قرار بگیرد.

این اثر، مواردی از تاریخ تلخ ایران را نشان می‌دهد. شاهد ترکیب «شراب و شهوت و شکر» لیفه‌ی عباسی - المعتصم - و جنایات فجیع او هستیم. وی که مدعی جانشین خدا بر روی زمین بود به ایران لشکر کشید، سرداران ایرانی را به اسارت گرفت، به شکرانه‌ی پیروزی‌اش به شراب نشست، خود را به زنا با دختران مبارزان ایران آلود و بعد به نماز ایستاد!

می‌بینیم که «حسنک در کمنده خیانت بو سهل».

گرفتار آمد. به دستور خلیفه‌ی عباسی و با حمایت سلطان مسعود غزنوی که از بغداد فرمان می‌گرفت، به بهانه‌ی واهی قرمطی بودن، به دار آویخته شد. با «اعدام حسنک»، گذشته‌ی کتاب ایران در ذهن انسان مجسم می‌شود که چه شاهین بی‌شهر و رعدوبرق بی‌بارانی داشتیم که سیادت بهانه را به رسمیت می‌شناخت.

از نه‌ماه تصب‌آلود و خشک امام محمد غزالی در حیرت که با آن مقام علمی و زهد و ریاضت، به مقابله با جشن نوروز برخاست. غزالی بر این باور بود که نباید کوچک‌ترین اثری از نوروز، این جشن بزرگ ملی که با تاریخ، همزاد و هم‌نام می‌باشد، اثری باقی بماند. او جشن نوروز را خلاف آداب دینی می‌دانست و بدین لحاظ در راستای حذف آن، با تمام توان می‌کوشید. نقد غزالی و اعتراض به قضاوت‌های عجولانه‌ی او، این سئوال زیبا و عمیق کارل پوپر را به یاد می‌آورد که: «اگر بنا باشد تمدن ما به هستی ادامه دهد باید عادت به دم فرو بستن را از خویش دور کنیم».^۱

با مطالعه‌ی «سقوط اصفهان» درمی‌یابیم که باید در لاک خویش فرورفت و با خودفریبی و خود پروری، دشمن را سهل شمرد. به این نکته‌ی دردناک پی می‌بریم که

۱- کارل پوپر، ۱۳۹۲، جامعه‌ی باز و دشمنانش، ترجمه: عزت‌الله فولادوند، تهران، انتشارات خوارزمی، ص ۱۱.

ایران از درد آدم‌های ددمنش و نالایق که بر کرسی پادشاهی نشستند و بر مسند سلطنت دست یافتند به خود می‌نالد. در جریان «مشروطه‌خواهی در ایران»، هم به خود می‌بالیم و هم از درد انحراف از مسیر اصلی، و بدین دلیل که در آغاز، به پایان رسید به خود می‌پیچیم. هدف غائی انقلاّب مشروطیت، قانون‌گرایی و پایان بخشیدن به تک‌امضائی بود که در نهایت، شد آنچه باید نمی‌شد. از دل مشروطیت شخصی چون رضا شاه بیرون آمد که هرگز راضی به پایان بخشیدن به تک‌امضایی نبود. او با نظام و ارتش نویسی که شکل داد به قدرت علی‌الاطلاق دست یافت که با اصول مشروطیت هیچ نسبت و سنخیتی نداشت. با «مشروطه‌خواهی در ایران» مینه‌ی هر انسان مسئولی شرحه شرحه می‌شود که چرا از دل مشروطه‌خواهی و قانون‌گرایی، استبداد و قانون‌سخری تولد یافت؟ در فرجامین این دیباچه‌ی مختصر، زحمات مدیر ارجمند انتشارات مکارمی - جناب آقای علی سکار - را ارج می‌نهم که با نهایت لطف، چاپ و نشر این کتاب را قبول فرمودند.